

III. ÉVFOLYAM.

POZSONY, 1901. JULIUS 15.

7. SZÁM.

JÓ PÁSZTOR

KERESZTYÉN CSALÁDI LAP.

SZERKESZTI
KOVÁCS SÁNDOR
THEOL. AKAD. TANÁR.

ÁRA:
EGY ÉVRE 2 KORONA. — FÉLÉVRE
1 KORONA 20 FILLÉR.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 15-ÉN.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 15-ÉN.

Egy szám ára 20 fillér.

BALASSAGYARMAT

BALASSAGYARMATI KÖNYVNYOMDA RÉSZÉNYTÁRSASÁG

TARTALOM.

A 65. Zsoltár	Szabolcska M.
Emberé a munka, Istené az áldás . . .	Szántó Pál.
Az atya (Björnson után)	Hamvas József.
Illés próféta	Hornyánszky Aladár.
Az Igéret földje napjainkban	Honti Béla.
Mindenem vagy Jézusom (Ének) . . .	Kovács Sándor.
A pozsonyi «Tanulók Háza»	Sz.
Az egyházi élet köréből	
Melléklet: Az Evang. Theologusok Ott- hona kimutatása az 1900—1901. év- ben begyűlt adományokról	

Az igen tisztelt lelkész, vallástanár és tanító urakat bizalommal kérjük, legyenek szívesek

a „JÓ PÁSZTOR“-t

t. híveik és tanítványaik közt terjeszteni. Hét előfizető után tiszteletpéldányt adunk.

Mutatványszámokkal kívánatra készséggel szolgál a kiadóhivatal: **B.-Gyarmati Könyvnyomda Részvénytársaság.**

JÓ PÁSZTOR

KERESZTYÉN CSALÁDI LAP.

SZERKESZTI
KOVÁCS SÁNDOR
THEOL. AKAD. TANÁR.

ÁRA:
EGY ÉVRE 2 KORONA. — FÉLÉVRE
1 KORONA 20 FILLÉR.

A 65. zsoltár.

Te vagy Isten, szívünk nyugalma,
Te vagy dicsérete.
Gied, ha kél szent fogadalma,
Gied vig éneke.
Te hallgatod meg, hogyha kérünk,
A bűnt te töröld el...
Milyen jó itt lakozni nekünk,
Uram, hozzád közel!

Boldog, kinek ajkira adfad
Mened dicséretét,
Hiben minden részén a napnak
Áhazad szerelme ég.
Oh mert te azt házad javával,
Áldással halmazod.
Azt, mint a menny, úgy hatja ástfal,
Te édes templomod.

Te vagy csak a világ reménye,
Te szent, erős, igaz.
Reszket a föld, mikor ítélisz, de
Hegyesmed kész vigasz.
A hegy is, mig erőd erőt ad:
Csak addig nem remeg...
Átáfaladat, a mely körülzár,
Besáfnuuk sem sehet!

A zendülő fengervizekre
Zabolát vet kezed.
Lecsillapítsz zúgó vihart, te
Lázongó népeket.
A föld színén ember a hol van,
Mind-mind féged keres;
Gefőled jó vidám mosolylygal
A reggel és az est.

Te adsz a mi földünkre áldást
Bőséggel gazdagon.
Itatod a szomjas barázdát
S gabnát ringatsz azon.
Folyóid fent a fellegekből
Zápört bocsátanak;
Sikon, mezőn rendeletedből
Áldás, öröm takad.

Az esztendőf megkoronázza
Mézcsorgató kezed
Es völgyek és halmok határa
Áldástól görnyedez.
Máják mentén a merre látjat
A szem, jólét lakik
S mindenféle hálaadásnak
Tengése hallatik.

Szabolcska Mihály.

Emberé a munka, Istené az áldás.

Luk. ev. 5, 1—11.

A keresztyénségről többször állították ellenségei, hogy a földön nincs hivatása. Az által, hogy a hívők tekintetét szüntelenül ég felé irányozza, hol angyalok kara dicsőíti Istent, — az élet legfőbb céljául Isten országát tűzi ki, mely csak a jelen világ romjain valósulhat meg, a földi életet vándorlásnak, siralom völgyének, javait veszendőknek tartja, — az emberek lelkét megmérgezi; megingatja bennök a kötelességérzetet, melynek elevenségétől függ a társadalom jövője; nemes erkölcsi felfogás helyett kárhozatos rajongást éleszt, beteges vágyakat táplál s a másvilági élet reményével mintegy igazolja és szentesíti a vallásos képzelet kicsapongásait. Való, hogy a keresztyén vallásnak egy némelyik iránya, mely nem Jézus tanításának szelleméből, hanem egyes félreértett szavaiból, az emberben élő vallásos érzés egyes egészségtelen jelenségeiből szívja életerejét, az égi javak után való vágyódás közben megfeledkezik a földiekről, arról, hogy e földi lét tulajdonképen veteményes kertje a jövődő jobb hazának; az embert a test ösztönei és vágyai alól fölszabadult lénynek tekinti, melynek börtön a föld, átkos teher az élet. Mélyreható vizsgálat azonban megtanít bennünket arra, hogy a keresztyén-ség lényegét ne ily ábrándos törekvésekben, ne ily természetellenes jelenségekben keressük. Vajjon a názárethi Jézus evangyelioma, mely évszázadoknak szolgál útmutató világul, megifjithatta volna-e az elaggott emberiséget, megnemesíthette volna-e a régi kor erkölcsseit, ha a legfőbb erénynek a tétlen szemlélődést, a vallási igazságok egyoldalú elsajátítását, a bűnös világ megvetését tartja s nem hirdeti, hogy a hit élet és életet termő hatalom? Isteni mesterünk nem arra oktatott, hogy szakítsuk ki magunkat társaink közül s az érdeklődés, rokonszenv minden nyilvánulása nélkül, tétlenül nézzük küzdelmeiket, magányba vonulva eszményeink odaadó tiszteletével kimerítsük egész élethivatásunkat, — hanem azt tette kötelességünk-ké, hogy életünk az emberszeretet áldott munkamezeje legyen, szívünk megtisztúljon minden gyarlóságtól s az Üdvözítőnek szentelt templommá változzék, hogy példánkkal Jézus módjára tanítsuk, lelkesítsük társainkat, vigasztaljuk, a kiknek szíve szenved és a tövistől vérzik, emeljük föl, a kiken kishitű csüggedés vett erőt s így munkásaivá legyünk Isten országának. Az a szózat: *«Keressétek Istennek országát és annak igazságát»* nem csupán legszentebb jogunkat biztosítja, hogy e kincset semmi hatalom el nem veheti tőlünk, egyszersmind nehéz kötelességet ró reánk: terjeszszük Isten országát,

munkálkodjunk serényen eljövételén. Ime, a keresztyénség, melyet a földhöz tapadt gondolkodás a naiv álmadozók vallásának gúnyol, az emberi munkát az isteni kegyelem legtökéletesebb és leghasznosabb eszközeképen tünteti fel. Híveinek romolhatatlan mennyei javakat ígér — s azt hirdeti, hogy fenn az égben van otthonuk — de a jutalmat csak azoknak adja, a kik a földön, e végetlen munkamezőn, Isten tetszése szerint éltek, híven odaadással munkálkodtak embertársaik boldogításán.

A munkára azonban nem egyedül Isten szeretete kötelez, hanem főkép önmagunk boldogsága. A boldogság forrása a lelki nyugalom, a belső béke. De ezt az édes nyugalmat, ezt a drága békét, mely után annyi fölzaklatott kebel sóvárog hiába, egyedül hivatásunk hű szolgálata, más szóval a becsületesen végzett munka adhatja meg. Mert a világ, bármily gazdagon halmozzon is el javaival, valódi boldogságot nem adhat; gyönyörének, melylyel az élvezetvágyók ajkát kínálja, sebző fulánkja van; a fény és hatalom, melylyel néhány irígyelt halandót körülvesz, nem nyugalmat *hoz*, hanem nyugalmat *rabol*; vajjon a dicsőség, az arc veritékével s a szív vérének hullásával szerzett koszorúk fölverteznek-e az emberi hálátlanság mérgezett hegyű nyilai ellen? Csak az bírhatja, ismeri e lelki békét, a ki hivatását híven szolgálja, a ki minden este azzal a tudattal hajthatja le fáradt fejét nyugalomra: «Ezt a napot sem töltöttem haszontalanul, mert munkámmal áldást terjesztettem magam körül.»

Tekintsünk az élet vásárlására, az emberi társadalom alakjaira! A képzelet egy romladozó hajlékot tár fel előttünk, melynek fedele alatt egyszerű család ül az asztalnál s fogyasztja szegényes táplálékát. Életök szakadatlan tusa az ellenséges sorssal, az elemek hatalmával, az emberek irigységével; de a viszontagságok özöne nem veri le őket, homlokuk derült, arcukról elégedettség sugárzik, szemökben mosoly játszadoz, ajkukon vidám dal hangzik. Ime a hivatáshoz való hűség, a lankadatlan munkaszeretet s a megelégedés gazdaggá, boldoggá tehet a szegénységben, a szorongatás napjaiban is! A másik kép, melyet a képzelet ecsetje élénk fest, jóval szomorúbb. Fényes palota tündöklő termeiben elborúlt lélekkel jár föl s alá egy élte delén álló férfi. Szemét bántja a napsugár, boru egyaránt; behallik hozzá a pezsdülő élet munkazaja s megretten tőle, mintha vádoló bírāja szavát hallaná; nem vidul föl gyermekei látásán, nincs tárgy, a mi figyelmét vonzza; gyűlölt előtte minden, ami az életre emlékezteti. Kutassuk, honnan szállt arcára e sötét borulat? Múltja megadja kérdésünkre a választ. Évei gondtalan henyeségben teltek el; minden pillanat új gyönyörrel kínálta; egész sereg ember

leste tekintetét, hogy teljesítse óhajását, mielőtt kimondaná; földig lehajoltak hozzá az élet gyümölcsfájának terhes ágai, — de nem ismerte soha azt az édes örömet, melyet a munkás ember érez, midőn fáradozásának gyümölcsseit szedi; esztendőök multával belefáradt az örökös élvezésbe, undort ébresztett szívében a gyönyör, útálatot minden csillogás; nem talált többé tárgyat, a mi elfásult lelkét emelje, eltompúlt idegzetét ingerelni tudja; nincs más vágya többé, mint-hogy menekülhessen az élettől, mely reá nézve teherré és kárhozattá vált. Ime, a vagyon, a jólét, a munka áldása nélkül nem jótétemény az emberre, hanem rettentő csapás, arany pohárban méregital.

Nemcsak az Isten iránt való hála és engedelmesség, hanem főkép önmagunk boldogsága teszi kötelességünkké, hogy míg e földön élünk, dolgozzunk serényen, legyünk kitartók a munkában s kövessük Simon példáját, a ki Jézus szavára azzal válaszol: «Mester, jóllehet az egész éjszakán át fárasztottuk magunkat és semmit nem fogtunk, mindazáltal a te parancsolatodra levetem a hálót.»

És Isten megáldja a becsületes munkát. A ki munkájában kitartó, hivatásához mindvégig hű — azt megsegíti az Úr, mert «méltó a munkás az ő jutalmára.»

A világ fiai, kiket gondolkodásukban, törekvéseikben sajnálatra méltó önhietség vezérel, önmagukat az évig emelik, tagadják, hogy Isten áldja meg fáradaimainkat. Szerintök az ember korlátlan ura elhatározásainak, tetteinek, maga felelős minden lépéséért, s a mint maga hordozza bűnének büntetését, joggal magának követelheti munkája sikerének dicsőségét is. De e kétkedést az élet számtalan jelenséggel és példával cáfolja meg. Ha meggondoljuk, milyen szárandó teremtések vagyunk a vallás, az Isten segedelmében való hit gyámolítása nélkül, könnyű játékszerei a zajgó hullámoknak, meggyőződünk arról, mekkora önámítás az a hiedelem, hogy az ember magára hagyva, Isten nélkül is meg tud állani az élet küzdelmei között, harcolhat eszményeiért. Hisz valahányszor tombol felettünk a vihar, ösztönszerűleg fohászra nyílik ajkunk, Istenhez sóhajt a szív, mert érzi, hogy egyedül nála lelhet menedéket. A történelem, e megvesztegethetetlen tanú bizonyítja, hogy a mely nemzedék a vallást, mint értéktelen lomot elvetette, a babona súlyos és megszegyenítő rabszolgaságába esett, melyből ismét a szellemi világosságot terjesztő vallás szabadította ki. Hasztalan kérkednek erejükkel a világ fiai, életök meghazudtolja balga tanításukat. Igen, Isten áldja meg az emberi munkát már akkor, midőn a nemes elhatározás megérlelődik bennünk; ő oltja belénk az önbizalmat, mely tettekre lelkesít, a küzdelemre megedz s a veszélyekkel szembeszállni, minden kísér-

tést legyőzni megtanít. — «És mikor lebocsátották volna hálóikat halfogásra, halaknak nagy sokaságukat rekeszték be.»

Istené az áldás. Ennek tudata intsen bennünket rendíthetetlen bizalomra a gondviselésben. A félelmes napokban, midőn elhagyottaknak érezzük magunkat, tekintsünk az égre, imádkozzunk az Úr segedelmeért s ő bátrakká tesz a szenvedések elviselésére, megáldja törekvéseinket. Az Istenben való bizalom emeli föl a lelket a csüggedésből, teszi hőssé a céljáért való küzdelemben. Vajjon Mózes lelki erejét nem törte volna-e meg a hosszas hazátlan bujdosás, ha nem villog folyton szemébe a csipkebokor lángja s nem hallja a szót: «Bízzál bennem, én leszek a te fegyvered s megszabadítom az én népemet.» Hitünk vértanui bátran és nyugodtan haltak volna-e meg a máglyák tüzeiben, ha nem látnak kedvező jelet az égboltozaton s nem bátorítja őket egy hatalmas belső szózat: «Ne féljetek, lelketek halhatatlan, szétszórt hamvaitokból diadalmasan fog életre kelni a gondolat, a melyért meghaltok.»

Istené az áldás! Ez a gondolat tanítson bennünket hálaadásra Isten iránt. Ne magunknak tulajdonítsuk a sikert, hanem mennyei Atyánk végetlen kegyelmének, mely naponkint megújul rajtunk. Boruljunk le mély alázattal előtte, adjunk hálát néki, dicsőítsük végetlen szeretetéért. Mint Simon a nagy áldás láttára megrendülve omlik Jézus elé s érdemetlenségét bűnös voltát érezve kéri: «Eredj el én tőlem, mert én bűnös ember vagyok uram», szálljunk mi is magunkba, lássuk meg érdemetlen voltunkat s boruljunk le lélekben eléje, kérjük őt, hogy tisztítsa meg szívünket és tegye hajlékává.

Emberé a munka, Istené az áldás! Ez a gondolat legyen útmutatónk földi vándorútunkon. Néha úgy tetszik lelkünknek, hogy megfélekedtünk rólunk az Úr; fáradságos munkánk gyümölcsképen kereszttek, kepék rakása helyett szomorú tarlózás, kalászböngészés vár reánk. De ezzel is meg kell elégednünk, mert ha Isten érdemünk szerint akarna velünk bánni, bűneinkhez méltóan, egy morzsát sem remélhetnénk Isten tárházából. Néha a tétlen, tunya ember asztalát is megteríti, — az igaz, de ne irigyeljük tőle ezt a terített asztalt. Ha tápláléka van is, nincs táplálékának, kenyérének íze. Az eledelnek a munka, a becsületesen teljesített kötelesség adja meg ízét. Mennyivel több okuk van a hálaadásra azoknak, a kik az eledel mellett a munka gyönyörűségét is élvezhetik gazdag kegyelméből!

Hatalomnak és kegyelemnek Istene, ki képedre alkottál minket, küldd el reánk a te szent Lelked erejét, hogy megtanítson tetzésed szerint élni, híven szolgálni néked holtunkig s boldogítani embertársainkat! Ámen!

SZÁNTÓ PÁL.

A z a t y a.

Irta: *Björnson.*

Oeveraas Thord volt a leghatalmasabb ember a gyülekezetben. Ő róla szól ez a történet. Ott állott egyszer a pap dolgozószobájában, egyenesen, komolyan és így szólt: »Fiam született, meg akarom kereszteltetni.«

»Mi lesz a neve?«

»Finn. Így hívták az apámat is.«

»Kik a keresztszülők?«

Megmondta. Csupa előkelő ember az apa rokonságából.

»Van még valami kívánságod?« kérdezte a pap és ránézett. Egy darabig szótlanul állt, aztán azt mondta: »Szeretném, ha nem keresztelnék együtt a többivel. Úgy gondolom hétköznap. Legjobb volna most szombaton délben.«

»Egyebet nem kívánsz?« kérdezte megint a pap.

»Nem. Más semmit.«

Meglóbálta kezében a kalapját, mintha menni akarna. De föl-kelt székéről a pap: »Hadd mondjak még valamit« így kezdte, megfogta a földmives kezét és a szeme közé nézett:

»Adjja Isten, hogy áldást hozzon néked ez a gyermek!«

* * *

Tizezhat év múltán megint ott állt Thord a pap szobájában. »Nem öregszel Thord«, mondta neki a pap, mert nem látott rajta semmi változást. »Nincs gondom«, felelt Thord!

A pap nem szólt rá semmit; kis vártatva megkérdezte: »Mi jót hoztál ma?«

»A fiam dolgában jöttem. Konfirmáltatni akarom.«

»Jó esze van a fiunak.«

»Addig nem adom oda, a mit a tisztelendő úrnak szántam, a mig nem hallom, hogy micsoda osztályzatot kapott.«

»Ej, hát egyest!«

»Igen. Hallottam. Itt van tiz tallér.«

»Akarsz még valamit?«

»Mást nem.«

És Thord elment.

* * *

Megint elmúlt nyolc esztendő. Egyszerre zajongást hallott dolgozószobája előtt a pap. Egész sereg ember jött. Thord az élükön.

A pap feltekintett és megismerte:

»Ma hát sokadmagaddal állítasz be.«

»Azért jöttem, hogy a fiamat hirdettessem, mert házasodik. Storliden Karént veszi el, a Gudmund leányát.«

»Ejnye. Ez a falu leggazdagabb leánya.«

»Azt mondják, hogy úgy van« felelte a földmives és végig-simitotta a haját.

A pap egy darabig szótlantul, gondolatokba merülve tekintett maga elé, aztán beírta a neveket a könyvbe, aláíratta a tanukkal. Thord három tallért tett az asztalra.

»Csak egy jár nekem,« szólt a pap.

»Tudom. De ez az egyetlen gyermekem és — szeretném, ha minden jól menne.«

Erre a pap kezébe vette a pénzt.

»Harmadszor vagy itt a fiad dolgában Thord.«

»De most már készen is vagyok velem« felelt Thord; összehajtotta erszényét, köszönt a papnak és elballagott a többi után.

Két hétre rá apa és fia nyugodt időben eveztek át Storlidénékhöz, hogy az esküvőt megbeszéljék.

»Félrecsuszott az ülésém« szólt a fiu és felkelt a csónakban, hogy helyretegye. De megbotlott és szétterjesztett karral a vízbe bukott.

»Fogd meg az evezőt« kiáltott az atyja, felugrott és odanyújtotta feléje. A legény utána is kapott nehányszor, de elfogyott az ereje és érezte, hogy megdermed.

»Várj, várj,« kiált az atyja és odaévez hozzá. Ekkor a fia hanyattvágódik, hosszú pillantást vet atyjára és — elmerül.

Thord nem akarta elhinni. Csendesen ült csónakjában és mereven nézett a helyre, a hol fia elmerült, mintha okvetlenül föl kellene jönnie. Néhány bugyborék szállt fel, aztán megint egy pár, végre egyetlen nagy buggyanás — és tükörsima lett a tenger megint.

Ott látták az emberek, a mint három nap és három éjjel evezett a hely körül, étlen, szomjan, álmatlanul. Fiát kereste. Végre megtalálta, vállán vitte föl a hegyre, házához.

Ez időtől fogva körülbelül egy esztendő múlt el. Egyik őszi estén topogást hall a pap ajtaja előtt; magas, de egy kicsit előre hajlott férfi lépett a szobába, a haja hófehér.

Sokáig nézett rá a pap, míg megismerte. Thord volt.

»Ilyen későn jön?« kérdezte a pap és megállt előtte.

»Bizony, ilyen későn« felelt Thord és leült.

A pap is leült, várta, hogy mi lesz és így hallgattak egy darabig mindketten.

Aztán így szólt Thord: »Hoztam valamit. A szegényeknek szántam.« — Felkelt, pénzt tett az asztalra és megint leült.

A pap megolvasta a pénzt.

»Ez igen nagy összeg« szólt a pap.

»A jószágom fele; ma adtam el.«

A pap sokáig szótlánul ült, végre szeliden kérdezte:

»Mi a szándékod a jövőre?«

»Valami jobbat kezdek.«

Megint hallgattak, Thord csak mindig a földre nézett, a pap csodálkozva figyelte, végre így szólt halkán:

»Azt hiszem, hogy végre áldást hozott neked a fiad.«

»Igen, most már én is azt hiszem« mondá Thord és feltekintett. Két nehéz könnyecsepp gördült végig az arcán.

Fordította *II. I.*

Illés próféta.

Messziről kell kezdenünk. Hogy megérthessük, ki volt Illés és mit jelentett Izráel számára, vissza kell nyúljunk abba az időbe, midőn a törzsek még ott tartózkodtak a Sinai-félszigeten, a szárazság és pusztaság országában. Itt bolyongtak nyájaikkal, sziklák közt keresve nagy fáradtsággal a juhok és kecskék mindennapi táplálékát. Mellettük éldegéltek idegen törzsek, azaz beduinok, kiket a véletlen éppen idehozott. A félsziget déli részén hatalmas szirttömeg emelkedik az ég felé: ez a Sinai-hegy. Tetején emberemlékezet óta egy erős és félelmes Isten lakozott és neve Jahve volt. A hegy lábánál csatangoló arab pásztorok, egyéb isteneik mellett, őt tisztelték, mint a környék urát és védnökét. Neki hoztak ajándékot, őt hívták segítségül, ha baj és veszély közeledett. Az izráeli törzsek is megismerkedtek vele. Mózes, az Egyiptomból kivándorlók vezetője, összegyűjtötte testvéreit a hegy tövénél és megoktatta őket, hogy a Sinai-hegyen tartózkodó Jahve csakis Izráel Istene. Ő hívta ki őket a szolgaság házából, ő örökös ezentúl sorsuk felett. Háborúban ő győzi le az ellenséget, béke idején ő ítélkezik a peres ügyekben. Izráelnek egyedül őt szabad tisztelnie, ügyes-bajos dolgokban csupán az ő tanácsát szabad kikérnie. Ezt tette Mózes és feladatát híven teljesítette. Ez időtől fogva az izráeli törzseket egy erős kapocs fűzte össze. Érezték, hogy valamennyien egy nagy család tagjai, melynek élén Jahve áll. Így lőn Izráel nemzetté és így kapta nemzeti vallását.

Azután, évek multával, kezdtek a törzsek észak felé vonulni. A Sinai-félsziget terméketlen és rideg, elindultak tehát jobb hazát keresni. Útközben sok bajuk volt, sokat kellett hadakozniuk és szen-

vedniök, de Jahve mindenütt megsegítette őket. Eljutottak a Jordánig, át is lépték azt. Behatoltak Kanaánba, mely a pusztában töltött inséges élet után úgy tűnt fel nekik, mint egy «tejjel, mézzel folyó gazdag tartomány». A benlakó kanaániták persze nem szívesen látták a váratlan jövevényeket. Harcra keltek velük, de nem tudták őket legyőzni. A Sinai Istene ott volt az ő népe között, Debora és Barak az ő nevében szórták szét az ellenséges csapatokat. (Bírák 4. 5.) A hosszú, de eredménytelen harcot a béke ideje váltotta fel. A kanaániták elnézték, hogy a betolakodók közöttük foglalnak helyet. Érintkezni kezdtek egymással, az ellenségek barátokká lőnek. Az izráeliták közül sokan betelepedtek kanaánita városokba s az ottani családokkal összeházasodtak. Majd eltanultak tőlük sok mindent, mit a pusztában kinn nem ismertek. Megtanúlták, hogyan kell a földet művelni, hogyan kell szőlőt ültetni és bort sajtolni, miképp kell az olaj- és fügefát gondozni, hogy az termését meghozza. De tanultak mást is. A benlakók vallása teljesen elűtő volt attól, mint mire Mózes tanította az izráelitákat. A kanaániták nem Jahvét tisztelték, hanem egy férfi- és egy nő-Istenséget, Baalt és Astartét. Ha gazdag volt az aratás, ha bőséges a szüret, Baalnak köszönték meg az áldást és adományt. Tavaszkor, nyáron és ősszel felkeresték a szentélyeket, nagy vígságot ültek, örvendtek az Isten előtt. Ha megharagudott a Baal és csapást küldött az országra, szárazságot vagy éhínséget, emberáldozatot, gyermekek elégetésével igyekeztek őt kiengesztelni. Minderről Izráelnek idáig fogalma se volt. Most végignézték és lassankint eltanulták. Aratás és szüret után ők is elmentek Sichembe és Bethelbe, ott vígadtak s a Baalnak hálát adtak. Ez nem annyit jelentett, hogy Jahvéról teljesen megfeledkeztek. A mult szenvedései és küzdelmei és Jahve mindenkori segedelme sokkal erősebb nyomokat hagytak Izráel lelkében, sem hogy a kanaániták Istene a Sinai Istenét onnan egyszerűen kiszoríthatta volna. De Jahve nem volt többé a nép egyetlen Istene. Mellette állott a Baal, egyenlő jogokkal, egyenlő tekintéllyel. Izráel szíve megoszlott s e megoszlás igen nagy veszedelmet rejtett magában. Minden nép, minden közösség csak addig képes magát fentartani, míg sajátos vonásait megőrzi. Ha ezekhez hűtlenné válik, ha ezeket idegenekkel cseréli föl, rögtön megkezdődik a bomlás, a pusztulás, minek vége a halál. Izráel mindenben közeli rokona volt a népeknek, melyek közé beékelve éldégt. Származásában, nyelvében, szokásaiban. Csak egy nagy válaszfal volt közöttük: a vallás, Mózes ama tanítása: Izráel! egyedül Jahve a te Istened! Ha ezt elveszíti, lesülyed a moabiták, ammoniták, kanaániták színvonalára és meg-

semmisül, mielőtt életét az emberiség történetében megkezdette volna. A Baal Izráel legfőbb erét támadta meg. Nemcsak a vallási, de a politikai életet is veszélyeztette. És századok multak és senkiről se hallottunk, ki felismerve a bajt, azzal komolyan szembe szállt volna. Voltak ugyan egyesek, kikről a történet azt beszéli, hogy hű Jahve-szolgák maradtak. Papi körök, egyes kimagasló férfiak megőrizték a mózesi tanítás emlékét s annak értelmében cselekedtek. De ezek se harcoltak nyíltan a Baal ellen s jórészt egymaguk állottak a tömeggel szemben, mely egész máskép gondolkozott.

A IX. század első felében Izráel trónját *Ahab*, Omri fia, foglalta el (876—854.). Egyes ó-testamentomi szakaszok erről a királyról vajmi szomorú képet nyujtanak. Gonoszabb volt, mint minden elődje, mondja az egyik író. Kegyetlen volt, megátalkodott volt, mondja a másik. Gyűlölte Jahvét és üldözte mindazokat, kik a Baal előtt nem akartak meghajolni. Ez írók megegyeznek abban, hogy csak rosszat tudnak róla mondani s nincs egy elismerő szavuk Ahab számára. Elfogult tudósításuk megvesztegette az utókort és mi is így ismerjük őt az iskola padjaiból. Pedig ez a kép éppenséggel nem felel meg a valónak. Ahab kiváló ember volt, ügyes hadvezér, nemeslelkű uralkodó. Egyike a legkiemelkedőbb fejedelmeknek, kik Izráel ügyeit vezették. Ellenségei félték tőle, alattvalói bámulattal csüggték rajta. Képességeit megmutatta abban az elkeseredett küzdelemben, melyet a syrekkel folytatott. Izráeltől északkeletre feküdt az aram, más néven syr birodalom. Kiterjedésre, lakosságra sokkal erősebb volt Izraelnél. A két ország régi ellenségeskedésben élt egymással s a gyűlölet teljes erővel tört ki Ahab atyjának, Omrinak idejében. A syrek megverték Izráelt s a Jordántól keletre eső részen egy csomó várost saját birodalmukhoz csatoltak. A területcsorbítás-hoz járult az adófizetés; Izráel Damaskusnak adófizetője lón. Omri nem tudta a csorbát kiköszörölni. Meghalt, anélkül, hogy országát függetlenné tette volna. Utódja, Ahab, életének feladatát abban látta, hogy a syrekkel leszámoljon. A szerencse kedvezett és Izráel megalázóját ő alázta meg. Visszahódította az elfoglalt részeket és a syreket szégyenletes békekötésre kényszerítette (I. Kir. 20.). Izráel felszabadulása az ő érdeme s a nép hálásnak mutatkozott az ő jótevője iránt. A törzsek büszkén vallották őt fejedelmüknek. Persze, voltak hibái is. Kissé gyöngye volt a feleségével szemben. Azután uralkodásának javarészét fegyver- és harcizaj között töltötte, nem csoda, hogy a vallással nem sokat törődött. Nem volt Jahvenek ellensége s nem akarta az ő tiszteletét Izráelből kiirtani. Mind a

három gyermekének neve Jahveval összetett név, mi érthetetlen volna, ha Ahab csakugyan gyűlöli a Sinai Istenét. Mielőtt kivonult utolsó hadjáratára, 400 próféta mondott jóslatot a harc kimeneteléről «Jahve nevében». Ez adatok világosan bizonyítják, mily egyoldalúak azok a tudósítások, melyek Ahabot a Jahvismus ellenségének tüntetik fel. Csak közönyös volt, mint alattvalóinak legnagyobb része. Jahve is Isten, a Baal is Isten, mind a kettőt egyformán lehet tisztelni, az volt az ő alapelve. Közönyösségének kell felróni azt a bűnét is, mit az Ó-Testámentom egyik írója külön kiemel. Megházasodott és elvette a tyrusi király leányát, Izabelt. A tyrusiaknak volt egy hatalmas Istenük: a tyrusi Baal (Melkart). Nevét messze országokban is emlegették, hírét a phoeniciai hajósok széthordták a szélrózsa minden irányában. Ennek az Istennek tiszteletére, talán hogy feleségének kedveskedjék, Ahab a fővárosban, Samariában, egy szentélyt állíttatott. Ebben ő nem talált semmi megütközni valót. Miért ne lehetne Izráel területén a tyrusi Baalnak is ajándékot hozni, előtte leborulni? És a nép se botránkozott meg rajta és dicsérte királyát, ki házasságával a tyrusiak szövetségét biztosította, az országot a syr nyomástól megszabadította.

De nem mindenki osztotta e dicséretet. Volt egy ember, ki más szemmel nézte a dolgok menetét, mint a gondtalan tömeg. Gileádból jött, a Jordán tulsó partjáról. Hogy ki az apja, ki az anyja, mely családból való, senki se tudta megmondani. Furcsa ember volt. Furcsa a külseje, furcsa a viselkedése. Állatbőr volt a ruházata, bőr-öv fedte a derekát. Mindíg magában járt, sohse láttak kísérőt nyomában. Ha itt vagy ott megjelent, váratlan és hirtelenül történt, mikor senki se gondolta. Azután ismét eltűnt, mintha a szél elvitte volna. Furcsa volt a gondolkozása is. Míg mindenki büszkén emlegette a királyt, a győzelmeket, — ő a szemrehányás és keserűség hangján beszélt. De oly hévvel és oly szenvedélylyel, hogy szavai hallgatóit elragadták.

Ez az ember *IIIés* volt. A syrekkel folytatott háború, mely az ő szülőföldjén játszódott le, a legkomolyabb gondolatokat támasztotta lelkében. Mikor az ellenség letiporta Izráelt, felvetette magában a kérdést: ki küldte a csapást az országra? És felelete csak egy volt: Jahve! Mikor Ahab kivívta a függetlenséget és visszaadta a syreknek a kölcsönt, ismét azt kérdezte magától: ki adta a győzelmet? És felelete csak egy volt: Jahve! Jahve, ki a Sinaitól kezdve Izráel Istene, ki megőrizte népét a sivatag veszedelmei, a vándorlás viszontagságai között, nemzetének hazát adott s azt mindidáig megtartotta. De ha Jahvenak köszön mindent a nép, mit keres akkor a Baal

Izráel földjén? Mily jogcímen szerepel ő Jahve mellett Izráel szívében? A vallás nem ismer megalkuvást. Minden embernek, minden közösségnek csak egy Istene lehet. A Baal is Isten, úgy mint Jahve, de nem Izráel Istene. A földi királynak megvan a maga országa, az Istennek a maga népe, a maga híveinek serege. A tyrusi Baal Tyrusban parancsol, a sironi Sironban, — Izráel területén egyesegyedül Jahve az úr élet és halál felett. Hogy merészel hát akkor a nép elzarándokolni a szentélyekhez s ott a Baal előtt leborulni? Mily égbekiáltó hálátlanság az a nembánomság, mely ma Jahvenak hódol s holnap a Baal bikaképét csókolja? És ez az Ahab, kiről mindenütt büszkén beszél az alattvalók szája, nem a gonoszság megtestesülése-e? Győzelmet kapott Jahvetől, szabadulást az ellenség kezéből, köszönet és hála helyett szentélyt állíttat a Baal tiszteletére! E gondolatok Illést fanatikussá tették. Nem látott többé semmit, csak a nagy célt: kiirtani a Baalt Izráel földjéről. Nem törődött a néppel és annak nyugalmaival. Nem törődött Ahab sikereivel, — ez az ember csak az elvetemültség képviselője volt az ő szemében. Bejárta az országot és mindenütt szenvedélylyel kifakadt a Baal ellen. Meddig akartok még két oldalt bicegni? — kiáltotta oda a népek. Megtámadta a királyt és egész családját. «Te, Izráel megrontója!» — vágta egyszer Ahab szemébe, midőn vele összetalálkozott. Hogy e vakmerőségét életével fizetheti meg, arra nem is gondolt. Ahabnak csak egy szavába került volna és ez a kíméletlen próféta örökre elnémul. De Illés félelmet, gyengeséget nem ismert. Érezte és tudta, hogy nem ő beszél, nem ő hadakozik, hanem a Sinai Istene, kinek jogait megsértették. Ez az Isten űzi, kergeti őt pihenés és megállás nélkül. Ez az Isten kényszeríti őt, hogy oda lépjen a király elébe is, ha az helytelenül cselekszik. Szerencséje volt, hogy nemes ellenféllel állott szemben. Ahab nem torolta meg a támadást, bizonyára nem tehetetlenségből. Ha Izébelen fordul meg a dolog, Illés aligha kerüli el a vértanúk sorsát.

Illésnek a Baal ellen folytatott harcáról többet nem mondhatunk. A harc részletei történetileg hitelesen nem maradtak reánk. Tudjuk, hogy legyőzhetlen hévvel buzgólkodott Jahve érdekében, de hogy e küzdelem mily fordulatokat vett, hogyan játszódott le, azt nem tudjuk többé megmondani. A monda rövid idő alatt annyira átszötte Illés alakját és működését csodás elemekkel, hogy azokból a valót többé nem lehet kihámozni. Száz évvel az események után azt beszélték Izráelben, hogy Illés Jahve ügyét fényes diadalra juttatta a Karmel tetején. Ide gyűjtötte össze a nép egy részét és elhívta a Baal prófétákat is, összesen 450-et. Majd előadta kívánságát: döntse-

nek istenítélettel a kérdésben, hogy a Baalt illeti-e meg a tisztelet Izráel földjén vagy pedig Jahvét? Állítsanak fel két oltárt, mind-egyik Isten számára külön egyet. Helyezzenek rá fát, tegyék rá az áldozati állatot, de tüzet ne gyújtsanak. Azután könyörögjenek a Baalpróféták a Baalhoz, ő Jahvehoz, s a mely Isten az égből bocsátott tűzzel meggyújtja az oltáron fekvő fát, azt ismerje el Izráel a maga Istenének. A körül álló nép s a próféták is elfogadták az ajánlatot és megkezdődött az ítélet. A Baalpróféták felállítottak egy oltárt, rátették a fát és a leölt tulkot, mint Illés mondotta. Azután körül-táncolták az oltárt és folyton a Baalt hivogatták. Az órák multak, de a Baal nem adott életjelt magáról. Ekkor még vadabbul kezdtek az oltár körül ugrálni, elővették kardjaikat és testöket hasogatták, úgy, hogy a vér végigcsurgott a ruházaton. Ha a kiáltást nem hallgatta meg a Baal, talán a vér figyelmessé teszi őt. Mindhiába, a Baal csak nem válaszolt, tüzet a felhőkből nem bocsátott. Így tartott ez délutánig, — most Illésre került a sor. Ő is oltárt állított, rátette a fát és a tulkot úgy, mint a Baalpróféták. Még vizet is öntetett rá 12 kancsóval. Azután Jahvehoz könyörgött. «Jahve, felelj nékem, hadd tudja meg ez a nép, hogy te, Jahve, vagy az Isten!» E pillanatban hatalmas tűzoszlop csapott le az égből, lángra lobbantotta a fát s még az oltárra öntött vizet is felmerte. A nép megdöbbenve állott e jelenet láttára. Majd kitört a lelkesedés: Jahve, ő az Isten! Illés felhasználta ez alkalmas percet és erős hangon kiáltott: Fogjátok meg a prófétákat, egy se meneküljön közülök. A nép dühvel rontott a Baalprófétákra, lehurcolta a Kison völgyébe s ott egytől-egyig legyilkolta őket. Ez elbeszélés természetesen legenda. Így sohase történt meg s csak azt mutatja, hogy hosszú évekkel Illés után mint színezte ki Izráel képzelete az ő személyét és szereplését. De talán van mégis benne valami történeti igazság. Lehet, hogy csakugyan a Kármelen egy alkalommal Illés annyira magával ragadta hallgatóit, hogy azok Jahve mellett fegyvert fogtak s a Baal hívei közül többeket legyilkoltak.

Többet és biztosabban tudunk arról az ellenségeskedésről, mely a királyt és a prófétát emésztette. Erről teljesen megbízható tudósításunk van az Ó-Testamentomban. A történet nem áll ugyan kapcsolatban a Baal ellen folytatott harccal, de az Ahab és Illés közt dúló gyűlöletnek egy érdekes jelenete. Samáriában Ahab palotája mellett egy Naboth nevezetű embernek volt a szőlője, ki nem a fővárosban lakott, hanem kinn a vidéken, Izráelben. A szőlőt szerette volna a király megszerezni, hogy veteményes kertnek felhasználja. Azért magához hívatta a gazdát és alkudozni akart vele.

Adja ide a szőlőt, ő vagy megfizeti az árát vagy más területet ad érte cserébe. De Naboth igazi büszke parasztember volt. Ezt a földet ő az apjától örökölte, még a királynak se hajlandó azt átengedni. És egyszerűen visszautasította Abah ajánlatát. Ahabot bántotta ez a kurta válasz, bosszankodott és magában évődött. Felesége, Izébel, észrevette a rossz kedvet és tudakozódott az ok után. Ahab elmondta. Izébel megnyugtatta: Légy csak jókedvű, én majd megszerzem azt a szőlőt. És meg is szerezte, de drága áron. Levelet írt a jezeeli véneknek s felszólította őket, hogy idézzék Nabothot törvénybe, mert a királyt megátkozta. Együttal állítsanak hamis tanúkat, kik igazolják, hogy ők hallották az átkozódást. Izébel tudta, hogy ez a leg-rövidebb út Naboth eltávolítására. A király megátkozása Izráelben felette nagy bűn, büntetése megkövezés és a vagyon elkobzása. Minden úgy történt, mint Izébel kívánta. Nabothot beidéztek, a tanúk ellene vallottak s rövid idő múlva megjött Samariába az üzenet, hogy Nabothot kivégezték. Izébel örvendve tudatta férjével a hírt. «Menj el, foglald el Naboth szöllejét, mert ő nincs többé az élők között.» Ahab elég gyöngye volt, hogy egy szót se szolt e gazságra. Elindult, de alig ért Naboth földjére, — ott állott előtte Illés. A király nem tudta leplezni, hogy e találkozás igen kellemetlenül érinti. «Hát megtaláltál, ellenségem?!» — szolt a prófétához. «Igen, megtaláltalak, válaszolt amaz. Így szól Jahve: «Ugyanazon a helyen, hol Naboth vérének nyalták az ebek, ugyanott fogják a te véredet is felnyalni!» Hogy mi történt ezután, arról nem beszél a tudósítás. Illés bizonyára eltűnt és soha se látták többé. Még azt sem tudták, hol halt meg és hol van eltemetve. De szavait a nép nem felejtette el. Mikor évek múlva lázadást szított a lovasság parancsnoka és Ahab családját kiirtotta, a rettenetes vérengzésben mindenki Illés jóslatának teljesedését látta.

Ennyi és nem több az, mit Illésről mint történelmi alakról állíthatunk. Sajnos csak töredékeket őrzött meg a véletlen az utókor számára. Alakját inkább sejtjük, mintsem világosan látjuk. De érezzük, hogy itt nagy emberrel van dolgunk, kit nagy feladat lelkesített s szívósan tört a cél felé. Reformálni akarta Izráelt, melynek vallásos életét a századok megrontották. Vissza akarta vezetni társait ahhoz a forráshoz, melyből apáik ittak a Sinai tövénél. Biztosítani akarta a nemzet jövőjét az által, hogy a vallási sajátosság teljes érvényesítését követelte. E törekvéstől lelkesítve harcban állt egy egész országgal. Élete gyakran veszélyben forgott, de ez kötelességének teljesítésében nem akadályozta. Igaz, nem sikerült elérnie azt, mit maga elébe tűzött. Évszázadok munkája volt szükséges

ahhoz, mit Illés egymaga akart elvégezni. De a mozgalmat ő indította meg. Ez az ő érdeme. A legfőbb bíró pedig nem a szerint ítéli meg az embereket, hogy tudnak-e sikereket felmutatni vagy sem. Ha csak kötelességöket az adott viszonyok között híven teljesítették. És Illés ezt megtette.

Kortársaira igen erős hatást gyakorolt. Ezt mutatja az a gazdag mondakör, mely az ő nevéhez fűződik. A legendák a nagy emberek kiváltsága. A kicsinyeket eltemetik és senki se törődik velök. A nagy alakok folytonosan életre kelnek s mind bujábban körülveszi személyöket a monda örökzöld borostyánja. Így történt Illéssel is. Alig hogy eltűnt kortársai szemei elől, mindenféle csodás dolgokat beszéltek róla. Itt azt mondták, hogy halottakat hívott életre. Ott, hogy egy nagy éhínség alkalmával hollók táplálták isteni parancsra. Mások azt is tudni vélték, hogy Illés nem halt meg. Egyszer elment egyik tanítványával a Jordánon túlra, Jerichoval átellenben és hirtelen jött egy tüzes szekér és elragadta az égbe. Még századok múlva is sok rendkívüli dolgot meséltek róla. El volt terjedve a vélemény, hogy mielőtt elérkeznék a Messiás, eljő Illés, hogy számára az utat egyengesse. (Mak. 3, 23). A mai zsidó is ezt a hitet táplálja. Mindez persze csak legenda, de egy nagy emberről szóló legenda. Ki erősen emlékezésébe véste egy kornak, hogy ő is élt e földön, itt küzdött és szenvedett.

HORNYÁNSZKY ALADÁR.

Mindenem vagy Jézusom.

Mindenem vagy Jézusom,
Éltem égi fejedelme,
Te vezérelsz jó úton,
Földi porból fél a mennybe.
Sírtelek, örvényekek felett
Bíráson járhatatok veled.

Mindenem vagy Jézusom,
Bűnös szívem menedéke,
Csak feledé sélhajítom,
Tőled száll rám égi béke.
Áldott Megváltóm levél,
Bírádog, a ki benned él!

Mindenem vagy Jézusom,
A halálban örök élet!
Testem bár a sírba von,
Veled mennyben újra élek.
Te, vagy útam, életem,
Őn Jézusom, mindenem!

Kovács Sándor.

Az „Igéret földje“ napjainkban.

A mohamedánoknak megparancsolja vallásuk, hogy életükben legalább egyszer zarándokoljanak el az ő szent földjükre, Mohamednek, a nagy prófétának sírjához s az igazhívő muzulmánok évi nagy ünnepeik alkalmával óriási csapatokban vonulnak Arábia sivatagának fojtó homokján át, hogy meglássák vallásuk alapítójának nyugvóhelyét és megismerjék azt az országot, ahol nagy prófétájok járt-kelt és hirdette tanait. Nekünk keresztyéneknek nem parancsolja senki és semmi, hogy elzarándokoljunk abba a tartományba, hol Üdvözítőnk született, tanított és meghalt érettünk a keresztfán, de azért egy se akad köztünk, aki ne szeretné látni Palesztinát, hogy bejárhassa azt a halmos-völgyes országot s szemei előtt föl ne óhajtana idézni ott helyszínén Jézus életének történetét. — Már a keresztyénség első századaiban sokan elzarándokoltak a szent földre, hogy fölkeressék mindazon helyeket, ahol csak a mi Urunk megfordult. A középkori keresztyénséget átjárta mint égető láng az a tudat, hogy a szent föld nem a keresztyének kezében van s megindultak hosszú éveken át a keresztes-hadjáratok, hogy visszahódítsák. De — mint a történelemből tudjuk — ez nem sikerült. Talán jobban is van ez így. Jézus magasztos tanítása nincs csupán csak ahhoz a földhöz kötve, hanem az egész emberiségnek szól; jobb is, ha nem azt az országot járjuk áhitatos imádságot mormoló ajakkal, hanem inkább szívünkbe vessük az ő szent ígét és azok szerint élünk idehaza. Krisztus tanainak hazája nem az a tenyérynyi földdarab ott a távol keleten, hanem az egész világ.

De mégis, milyen mulasztást követ el az, kinek van tehetsége ahhoz, hogy bejárja azokat az utakat, hol sok száz évvel ezelőtt, a mi Megváltónk járt, aki elpocsékolja Isten kegyelméből birt földi javait haszontalanságokra, ahelyett, hogy meglátogatná a szent földet. Mert nem hiábavaló dolog, amit ott láthat az ember! Talán szebb a mi édes hazánk áldott földje, erdős bércei, folyóvizekkel kihímzett rónasága, a tenger hullámzó habja erősebben van odanöve szívünk-höz, de azért a karácsonyi ünnepeken lelkünkben felkeressük azt a kis jászolt a betlehemi istállóban, ahonnan üdvösségünk hajnalcsillaga fénylik felénk, hitünkkel felkeressük a nagyhéten Jeruzsálemet, hol végbement megváltatásunk. Ha olvassuk a szentírást, lépten-nyomon oly vonásokra akadunk, melyek szorosan össze vannak fűzve Palesztina földjével, melyeket igazi értelmükben csak akkor foghatunk fel, ha ismerjük azt az országot. A szent föld ismerete nem egy helyét világítja meg a bibliának. Minden keresztyén ismeri

a bibliai történetekből a »tejjel és mézzel folyó« országot, de csak nagyobb vonásokban. S azt is csak úgy, amilyen hajdan volt. Akkor még Palesztina viruló ifjú volt, ma már öreg ember. De ha nézzük redős homlokát, tar fejét, még most is felismerhetjük ifjúságának elbájoló vonásait, sejthetjük duzzadó erejét.

Palesztina ma pusztá, sivár föld, hegyeinek ékessége, az erdő, rég eltűnt, szántóföldje kevés van s csak a szűk völgyekben és a tavak mellett találunk zöldelő legelőket. Szegény lett ez a valamikor gazdag ország, mert hiányzik a folytonos, szakadatlan gondozás. — Ha végigdúl rajta a romboló téli vihar s a nyár forrósága kiegészíti, nincs kéz, amely behegeszse a sebeket, nem akad senki, ki a vihar elmúltával kijavítaná a károkat, vagy a szomjazó földet csatornákkal felüditené. Pedig kitartó szorgalommal át lehetne varázsolni viruló országgá, de két nagy átok fekszik rajta: a török kormány, amely bírja és a nép, amely lakja. A kormány közegei itt könnyen megvesztegethetők, nagyon kapzsiak, kik csak maguk felé sepernek, kiszípolozzák a lakosságot s így ha valaki szorgalmasan hozzá látna is a föld megműveléséhez, zsarolásaikkal elveszik tőle a kedvét, mert hiszen a haszon az ő zsebükbe folyik. Nem csoda aztán, ha a nép is ily bánásmód mellett mélyen süllyedt, napról-napra tengeti valahogy az életét, csupán csak a mai napnak él, de a holnappal már nem törődik.

Pedig gazdag ez az ország tulajdonképen, csak munkás-kézre volna szükség, hogy a benne rejlő kincset kiássá. Milyen változatos képet mutat Palesztina, mit, ha ügyesen felhasználnának, még most is »minden országok felett« állhatna. Milyen elragadó a föld Jeruzsálemnél, körülvéve virányos völgyekkel, melyeket védve ölelnek át a hegyek, mint az édes anya körülöleli szerető aggódással magzatát; milyen nagyszerű a tengerpart viruló narancs- és citromkertjeivel és pompázó pálmaligeteivel, melyeknek mámorító illata mérföldekre száll el az enyhe levegőben; mily egyszerű s mégis fölemelő Bersebánál a végtelen sivatag látása, hogy mosolyog a verőfényes Jordán völgye és Izraelnek dús-termő lapálya; az örökös tavaszt véljük látni Genezáreth virágos partjain. Megteremne itt az egész világ termése; az egyenlítő gyümölcsei ott ékeskedhetnének Jordán mély völgyében, az északi vidékeké a havas Hermon lejtős táján. De közben felütik fejüket a kopár hegyek, mindmegannyi felkiáltó-jel, hogy milyen nem-bánom nép lakja e tartományt. Hajdan Judeának halmaít gazdag lombos erdők borították, most csenevész, az ember derekáig alig fölemelkedő törpe fák találhatóak csak. — A lakosság kénye-kedve szerint pusztíthatja az erdőt, a kormány nem állja

utját; mindenki odaterelheti nyáját, mely a fiatal hajtásokat kiszagatja. Hová lettek a lucfenyők, jegenyefenyők, topoly-, bükk- és tölgyfák, a gazdag fűvű mezők, melyekről az ó-testamentom szól? Eltűntek régen. Amit a próféták búsan megjósoltak előre, szomorúan bekövetkezett mind. A kertek, ligetek, termékeny mezők elenyésztek, s ott vadállatok, hyénák, rókák, farkasok és sakálok garázdálkodnak most.

Szántóföldet csak itt-ott látni, amely, mint az irás is említi, Máté 13., 3—8., keményre taposott köves, tövises és jó szántóföld. A csatornák és kutak, melyekkel a régi izraeliták öntözték földjeiket, rég romba dőltek és kiszáradtak. Valamikor szép terméseket hozhatott e tájék, amíg megvolt a kellő szorgalom. Hogy elvult terjedve és virágzott a földművelés, — mutatja az, hogy Jézus tanításaiban sokszor vesz képet ebből a foglalkozási körből, hogy ez által szemléletesebbé tegye a maga nagy igazságait, többnyire alacsony sorsú hallgatói előtt. Amint Jézus idejében is előfordult, most is a szorgalmas gazdának éjjel-nappal ugyancsak éber szemmel kell vigyáznia, hogy el ne jöjjön éjnek idején az ő ellensége s konkolyt ne hintsen a bevetett tiszta mag közé, vagy az asztagból ne dézsmáljon, vagy épen telt csűrét föl ne gyujtsa, mert az itt kóborló beduinok könnyen ráadják erre a fejöket. A termés általában közepes, egy szem 4—13 szemet ad, de néhány jódarab földön termékeny esztendőben 200—300-at is. Legtermékenyebb a mustármag, mely a legkisebb a magok között és mégis embermagasságnyi bokrot növel, mely ezerszámra adja a magokat és sűrű ágai közt jó fészket rakhat magának az ég madara. Ezért hasonlítja Jézus a keresztyénséget ily mustármaghoz, mely halála után látszólag majdnem kiveszett s mégis oly óriási fává nőtt, hogy üdítő árnyékát az egész világra kiterjeszti.

Sokkal számosabbak és termékenyebbek itt a legelők, melyeknek élénk zöld pástja végighúzódik a kigyózó folyók mellett egész hosszúságban. Ezeken nagy gulyákra akadunk s általában feltűnik az utazó előtt, hogy milyen nagy ez országban a marhaállomány. Minden völgy telve van legelésző juhokkal, marhanyájakkal, melyeknek száma sokszor több ezerre rúg. Igen természetesnek fogjuk ezt találni, ha meggondoljuk, hogy ez ország lakóinak legfőbb keresetforrása az állattenyésztésből fakad. Ha ezt tudjuk, nem igen fogunk megütközni azon, ha olvassuk az ó-szövetségben, hogy milyen nagy nyájak voltak itt egykor; hogy pl. Jóbnak volt 7000 juha, 3000 tevéje, 500 drb igavonó marhája és 500 szamara stb.

Az időjárás, az évszakok váltakozása, mely bélyegét ráüti az egész tartományra, egészen más, mint a miénk. Jóformán csak két

évszakot lehet itt megkülönböztetni: a telet és a nyarat. A tavasz, mely nálunk telehinti a mezőt illatozó virágokkal és az ős, mely izletes gyümölcsseivel kedveskedik nekünk, itt csak pár napra szorítkozik s csupán rövid átmenetet képez a télből a nyárba, vagy nyárból a télbe és egészen más képet ad a vidéknek. Ha a palesztinai télről van szó, nem szabad azt úgy elképzelnünk, mint a miénket, mely végig vágat fehér paripáján s bevonja a tájat fehér hólepellel és megfagyasztja a vizeket. Dehogy! A palesztinai tél, mely decemberben kezdődik, tulajdonképen az esős időszak. Napokig tartó esőzések látogatják meg ilyenkor a földet. A borútlan napokon pedig oly melegen süt a nap, még január és februárban is, hogy nálunk beválnék igazi tavasznak. Ilyenkor kezd virulni a természet. A mezőkön, sőt a köves helyeken is, felütik fejüket a virágok, mindenütt láthatni rügyező ágacskát. De gyakran hoz a tél terhes viharokat, mely a halmos vidék fölött lassan, mint ólomszárnyú sas száll, majd dűlva lecsap. Bömbölése bejárja a sziklahasadékokat, vasmarka tövestől tépdesi a fákat, a gyöngébb alkotmányokat romba dönti. Mindenütt pusztulás van, a merre utját veszi s a cikkázó villám erős dörgés közt rémesen világítja meg a szomotú tájat. Mikorra elvonul a vihar, minden dűlva van. A virágok, növények, fák csak felélednek az azután következő néhány szép napon, de a lakosság az építményekben ejtett kárt helyre nem pótolja, úgy, hogy a romok évről-évre mindinkább szaporodnak s a táj mindinkább komorabb lesz. Néhanéha, de csak évek hosszú sora mulva, elvetődik egy-egy elszakadt hófelhő is, de a lehullt pelyhek rövid életűek, csak pár pillanatig fehérelhetnek, mert csakhamar elolvadnak.

De mily más lesz a vidék a pár napig tartó tavasz idején, mely körülbelül husvét táján csendes esővel köszönt be. Ekkor Palesztina valósággal az öröm és vigalom országa. A megáztatott föld pompás ruhát kap, ünnepi díszben tűnik fel, mint ifjú menyasszony. A biborvörös kökörccsin, melyet az Úr a hegyi beszédben, »mezők lilimának« mond, úgy vonja be a zöld virányt, mint valami drága szőnyeg, a melyen a szem gyönyörködve pihen meg. Meg hát a többi virág! Egész légiója a mindenféle illatos virágoknak tűnik fel, melyeknek színe sokkal élénkebb, sokszor ragyogóbb, mint a mi virágainké. A fák közül a fügefa válik ki hajlékony, puha törzsével, melyről gyakorta tesz említést a szent írás. Ez a fa a legnagyobb híve Palesztinának. A növényvilágban ő az utolsó, mely lehullatja leveleit rendesen novemberben, de gyakran csak decemberben s azért mégis ő a legelső, mely már januárban rügyeket hajt, melyek, ha egyszer felfakadnak, ellenállhatatlan erővel kezd lombosodni a fa és

széles leveleivel szép, árnyas sátort készít az utasnak. Gyümölcsét pedig gazdagon láthatni, nemcsak a közönséges nyári fügét, de a már márciusban korán érőt is. Házak, falvak közelében ott találjuk még rendesen az olajfát is, mely nem szeret magányosan állni, hanem egész ligeteket, erdőket képez. Törzse vastag és bütykös, levelei homályos-zöld koszorúval ékítik a vidéket. A fiatalabb fák között elvéve láthatni óriási példányokat is, melyek hosszú évezredről tudnának beszélni. A lakosok igen szeretik e fát, mert még a legsziklásabb helyen is megnő, finom vékony gyökérszárait a sziklába is be tudja bocsátani; apró bogyóit eddelül és orvosságul használják a legrégebb idő óta, ágaival pedig a békét és hódolatot fejezik ki.

De amilyen szép ez az ország tavasszal, ép oly kietlen lesz a hosszú nyáron át, mely májustól november közepéig is eltart. — Eleintén még csak látni életet a mezőkön és szántóföldeken, de amikor vége már az aratásnak, kihalt az egész vidék. A nap, mely télen is melegen süt, most nyáron az egész időszakon uralkodik s forró sugaraival kérlelhetlenül perzseli föl mindazt, amit a rövid tavasz hozott. Az egész nyári idő alatt egyetlenegy esőcsepp se esik a földre. A növények, virágok a nagy szomjuságtól ellankadnak, kiasznak, csak a szőlő és olajfa tartja meg zöld színét. Helyettök azonban most van a gyom uralma, most jött el a bogáncs, kóró s az ezernyi tövisbokrok ideje. A nap oly erősen tűz le, hogy csak hajnalban és este hagyják el az emberek házuk árnyékos falait. — Ekkor érezni meg csak, mily áldás a hűvös árnyék, mely felüdíti az embert s visszaadja tagjainak rugékonyságát. Innen érthetjük meg, hogy miért használják a próféták oly sokszor az üdvösség ábrázolására az árnyék képét, mint p. o. »Mily drága a te jóságod, óh Isten, hogy az emberek fiai bíznak a te szárnyaidnak árnyékában!«.

A nyár fojtó melegét egy kissé enyíti a nyugati szél, mely a tenger felől jó; nyirkosságával feleleveníti mind a virágot, mind az állatot. Csak lassan kap szárnyra és susogni kezd a fák lombjai közt, de aztán milderősebbé válik. Az emberek örömmel fogadják, kinyitják házuk ajtaját, ablakát, hogy oda friss levegő jusson ilyenkor. S a hűs szél mindenhová ellátogat, csak a zárt völgyekben marad meg a hőség továbbra is. Innen van, hogy Palesztinának városai »hegyen épültek«, ahol a nyugati szellő könnyen érheti. — Ámde, ha e szél helyét a keleti szél, vagy amint ott nevezik, a Sirokkó foglalja el, mely Arábia sivatagjairól jó, úgy minden szomorú képet ölt magára ismét, annál is inkább, mert e száraz szél hosszabb ideig, 3—21 napig folyvást fúj. A virágok fojtó lehelletétől elvesztik színöket, elhervadnak, az emberek és állatok egyaránt ellan-

kadnak. E sorvasztó széllel jelképezték a próféták az Isten haragját, mert ha felnyitja az ő száját, egy lehelletével a bizakodó ember minden dicsőségét megsemmisítheti. De milyen áldás, ha a sirokkónapok elmúltával a nyugati szél felhőket hoz s a kiszáradt tájra harmat hull alá, mely újból fölelevenít mindeneket. Ezzel ábrázolták a próféták az Isten kiengesztelődését, megújító kegyelmét. »És a Jákób maradéka a sok nemzetségek között olyan lesz, mint a mennyei harmat és mint a fűvön való harmat, mely nem vár senkire és nem várakozik az emberekre«.

Midőn nálunk a légi vándorok már rég elszálltak, Palesztinában a nap még erősen süt. Novemberben, sőt december elején kezdődik meg a víz szüretelés. Ma már nagyon megritkultak a szőlőhegyek, de hajdan nagyon el volt terjedve itt a szőlő. Nem hiába mondták ez országot tejjel és mézzel folyónak. A tejjel azt fejezték ki, hogy milyen gazdag nyájai vannak e földnek; a mézzel pedig nagy kiterjedésű szőlőt, kitűnő borát, mely olyan édes, mint a méz. A mohamedán lakosság, melynek vallása tiltja a bor élvezetét, elhanyagolta a szőlőket, csak legújabban kezdik mívelni. Bizony, az a legvidámabb idő, ha bekövetkezik a gyönyörű szüret. Öregek, fiatalok mind kivonóznak ilyenkor a szőlőbe, a mikor az egész napot ott töltik. A hegyeket vidám dalok töltik be és serényen folyik a munka, mígnem az esős idő beálltával ennek végeszakad s újra a tél köszönt be.

Ime, ilyen az a föld, amelyen a mi Üdvözítőnk hintegette igaz tudományának magvait az emberi szívekbe. Maga az ország is változatosságával leköthetné figyelmünket, mennyeivel közelebb hozza azonban szívünkhöz, ha meggondoljuk, hogy a megváltói mű, mely az egész világra kiterjed, innen indult ki. Itt mosolyog a szerény falucska fehér házaival, Betlehem, hol megszületett a Megváltó; ott int felénk Názáreth, hol fölnevekedett az Úr; emitt hömpölygeti ezüst habjait a Jordán, ahol felhangzott: «Ez az én szerelmes fiam, kiben én megengeszteltetem»; amott a királyi város, Jeruzsálem, a koponyák hegyével, Golgothával, ahol «elvégeztetett». Bizony, nem hiábavaló e föld ismerete s ez ország látása és ha Jézus tanait befogadjuk, helyet kér magának szívünkben a szent föld is.

HONTI BÉLA.

A pozsonyi „Tanulók Háza.”

Ezt a nevet tulajdonképen mi adjuk reá, mert hivatalosan «internátusnak» hívják. Idegen szó, talán az elme is, a szív mindenestre hamarabb s jobban megérti ezt a nevet «Tanulók Háza.»

Mert ilyen ház lesz Isten segítségével az a szép, szemre pompás, egészséges s kitűnően berendezett épület a pozsonyi ev. lyceum mellett. A középiskolai tanulóknak, a kik eddig szerteszét laktak a városban, nedves, sokszor rosszhírű lakásokban, ezentúl van közös fedelők, hajlékuk, a hol jól érezhetik magukat, a hol gondtalanul tanulhatnak, a hol a szülői szemet, gondot, meleget is érezheti a hazulról elszakadt gyermek. Az intézet vezetőjének, a házi atyának (Holch Ottó) az lesz főgondja, hogy 120 kisebb-nagyobb gyermekének lelkét megismerje s a szerint nevelje Isten félelmében hasznos tagjává az egyháznak, hű fiává a hazának.

Igaz, hogy utóbbi időben, mióta a Theologusok Otthona, a keresztyén szeretet ez áldott intézménye fenáll, egy-két üres helyre lelkésznek készülő gymnasiumi tanulókat is felvett s őket részesítette mindazon jótéteményekben, a melyeket a theologusok élveztek, de ez a sors csak néhány ifjúnak jutott osztályrészül. Most már van nem négynek-ötnek, hanem 120-nak menedéke. Az a jó dolog benne, hogy a ki szegény és jól tanul, nagyon olcsón lakhatik benne, havonta 22 koronáért kap lakást és teljes ellátást, de a legmagasabb díj sem emelkedik 60 koronán fölül. A felügyelet a lehető legszigorúbb lesz s a munkakerülésre hajló növendékeket dologra, rendszeretetre, tisztaságra tanítják. Az épület mondhatni, úri kényelemmel van berendezve, fürdővel (kád és medence), betegszobával, játszóudvarral, zeneteremmel. De nem ezt tartjuk a legfontosabbnak, hanem azt, hogy az intézet szervezete, indítványozójának gondolata a vallást, a tiszta evangyéliumi szellemet tűzte ki a nevelés főcéljául, egyszersmind főeszközéül. A Tanulók Házának vezetője papi ember, a lyceum lelki pásztora, a kinek itt alkalmá nyílik a legáldásosabb tevékenységre. Meg vagyunk győződve, hogy egyéniségével, a lelkében élő szeretettel kormányoz inkább, sem hogy fegyelmi szabályokkal, hogy az intézetnek jó remény fejében előlegezett bizalmat az ő neve hamarosan megnöveli s ezzel a «Tanulók Háza» jövőjét is megalapítja. A siker Isten után az ő kezében van, meleg szívében, talentomában és lelkesedésében.

A pozsonyi evang. egyház ez internátussal áldásos, közjótékony-sági intézeteinek sorát egy újjal, egy nagyreményű intézménnyel gazdagította. A gondolat és megvalósítás érdeme a fáradhatatlan gyülekezeti felügyelőé, Günther Vilmosé, a ki vasakarattal, szilárd hittel haladt célja felé s erőfeszítéssel dolgozott érte. Kishitűség, kételkedés kedvetlenítette, állt útjába, s nem csüggedett el. Soká tartott, míg az egyház megbarátkozott a *Tanulók Háza* gondolatával, de végre megtörtént az elhatározás. Tiszta szívből óhajtjuk, hogy a mint a Theologusok Otthona mustármagból öt év alatt vi-

rágzó intézet lett, — e hatalmas, nagy anyagi erőre támaszkodó intézményből is Isten országának áldásos hatású eszköze váljék!

Sz.

Az egyházi élet köréből.

A Jó Pásztor III. évfolyamából ez az hetedik szám. Tartalma mutatja, hogy kitűzött céljához hű maradt s a szerkesztővel együtt egyházunk legelőkelőbb írói dolgoznak a tartalom gazdagításán. Ára oly olcsó, hogy a veritékes munkából élő szegény ember is megszerezheti. Aki mindjárt nem tud érte fizetni, írjon egy levelezőlapot a szerkesztőnek s kértére a kiadóhivatal elvár a pénzért aratás utánig. A lap ára 2 korona, melyet *Pozsonyba, Kovács Sándor theol. akad. tanár, szerkesztő címére kell küldeni*. Hét előfizető után egy ingyen példány jár.

Bizalommal kérjük olvasóinkat, legyenek szívesek a Jó Pásztort ismerőseik közt terjeszteni. Ez a legolcsóbb keresztyén ujság s a tiszta evangéliom szerint táplálja olvasóit lelki eledellel.

A csákvári ünnepség. Szép ünnepe volt június hó 23-án a csákvári kisdud evang. gyülekezetnek. Temploma új oltárát e napon avatta fel s adta át rendeltetésének dr. Baltik Frigyes püspök megbízottjaképen Hering Lajos esperes. E napra ünnepi színpadba öltözött egész Csákvár s megjelent az esperesség, a járás értelmiségének színe-java, sőt a szomszéd vármegye (Komárom) s Budapest főváros lakossága sem maradt képviselet nélkül. A templom szorongásig megtelt hallgatósággal s épüléssel hallgatta a szép avató beszédet, valamint a gyülekezeti daloskör egybevágó karénekét. Az oltári szolgálatot Hornyánszky Aladár theologiai akad. tanár végezte. Az oltárképet Boemm Ritta úrhölgy festette, a kinek már szép nevet szereztek eddigi alkotásai. A getsemáni nehéz órát ábrázolja, amikor az Úr a nagy golgothai pillanat előtt tusakodik magával s a szenvedés poharával. A gondolat fejlett ízlésre, biztos kézre valló művészi technikával van megérzékítve s messze földön feltűnést fog kelteni. Este a nagyvendéglő termében hangverseny és felolvasás volt az evang. tanítólak javára. Iskolája volna a maroknyi nyájnak, de tanítójának eddig csak hónapos szobát fogadhatott s épen most készülődik az építésre. Fontos dolog s dicséretre méltó buzgóság, hogy e kis 240 lélekből álló gyülekezet nemcsak fentartani, hanem fejleszteni is akarja iskoláját. A hangversenyt az egyház dalosköre nyitotta meg s rekesztette be Hornyánszky Aladár pozsonyi theologiai akadémiai tanár Illés próféta alakját és reformátori működését mutatta be eleven karképben, Kovács Sándor pedig «Fészek a zivatarban» cím alatt a viharos XVI. századból egy vonzó családí képet elevenített föl. Hamrák Béla theologus Kozma Andornak «Jézus a vendég» című remek költeményét s a «Bujdosó Rákóczy» című népballadát szavalta. A legnagyobb hatást keltette azonban Mirgay Gyuláné úrnő (Budapest) szabatos művészi énekelőadása, melyet Boemm Ritta kísért zongorán. R. báróné egy közkedveltségű dalát, egy operarészletet s magyar népdalokat énekelt s a közönséget lelkes tapsra ragadta. Az elismerés és taps azon-

ban nem csupán a lelket gyönyörködtető éneknek szólt, hanem annak a nemes szívre valló elhatározásnak is, a melylyel a két úrhölgy egy ismeretlen kis gyülekezet küzködéseit megszálnva, terhét hordozni s jövődjének alapját megvetni segítette. Legyen áldott az Úr, a ki ide küldötte őket! — Megjegyezzük, hogy a hangversenyen nem szedtek belépti díjat, hanem ős keresztyén szokásként szabad adakozás volt a jótékony célra. A rendezőség a csákvári szegény földművelőkből s iparosokból álló gyülekezeti tagokat nem akarta kizárni belépti díj megállapításával. Ez is követésre méltó példa. A tanítóházra szép összeg (300 kor.) gyűlt össze. (K. B.)

Jó könyvek. *Mayer Endre Evangelikus Vallástanának* harmadik kiadása jelent meg Eperjesen. Már ez a körülmény is jó ajánló levél, de átolvasás után mondhatjuk, hogy a legvilágosabb kézi könyvek egyike. Cifrázatlan, egyszerű, könnyen érthető nyelven tárgyalja a keresztyén vallás igazságait. A fejezeteket a szentírási idézetek egész sora kíséri. Kiállításra is csinos. Ára 1 korona. — Az *Állatok Világa* című nagy mű füzetéről-füzetre nagyobb közönséget hódít. Méltó is ez a derék vállalat a támogatásra. Képei páratlanok a magok nemében s a melléjük írt szöveg oly eleven és talpraesett, hogy szinte beleéli magát az olvasó az állatvilágba. Már többször említettük, hogy a jó keresztyémek nem csak magáért a tudás kedvéért kell a világot ismernie, hanem főképp azért, hogy teremtményeiben magát a Teremtőt ismerje meg. Ezért is ajánljuk e könyvet olvasóinknak, főképp az iskoláknak. — *Az Evang. Theologusok Ötthona* évi jelentése megjelent. A kiket ez áldott intézet működése érdekel, forduljanak levelezőlapon a Theol. Otthon felügyelőjéhez. —

Egy halálos méreg. Nem gyorsan ölő méregről van szó, hanem lassan halatós gyilkos italról. De hatása veszedelmesebb amannál, mert nemcsak a testet pusztítja el, sokszor a lelket, isten képét a a halandó emberen még hamarább elrontja, szomorú tébolyultságba hajtja. Ennek a halálos méregnek pálinka a neve. A ki iszja s főképp a ki mohón s mértéktelenül iszja, a gyehenna tüzét érzi testében s mégis akarattalan rabszolgájává lesz. A tudósok rég megcáfolták azt a balhiedelmet, hogy benne erő volna; csak izgatja a vért, de nem táplál, sőt öl. Jóságú emberbarátok régóta törik a fejüket azon, hogy vehetnék el ezt az átkot a világtól. Egyesületek alakulnak, tanácskoznak, próbálkoznak az iszákosság ellen. Mind nem használ addig, míg az állam maga nem áll a mozzalom élére, le nem mond arról a jövedelemről, melyet a pálinkából, szeszből évente húz és nem tiltja el például a serdületlen gyermekek pálinkával itatását. A jövő függ tőle s elég gondatlanok vagyunk mi magunk gyengíteni, satnyítani a jövő nemzedéket. Bizony megérdemeljük, hogy Istennek ostora mi reánk szálljon. Most látjuk s érezzük csak, mint bünteti meg az Isten az atyákat a fiúkban harmad- és negyed ízig.

Szerkesztői izenet.

Olvasóinkat kérjük, hogy panaszaikkal forduljanak egyenest a szerkesztőhöz.

*Az Evang. Theologusok Otthona kiadásában
megjelent*

a „Protestáns Esték“

II. füzete.

TARTALOM:

<i>A monotheismus a görögök- nél és izraelieknél . . .</i>	<i>Pukánszky Bélától.</i>
<i>A fejedelemasszony udvara</i>	<i>Kovács Sándortól.</i>
<i>A női kéz</i>	<i>Hegedűs Istvántól.</i>
<i>Sokrates</i>	<i>Stromp Lászlótól.</i>
<i>Versek</i>	<i>Szabolcska Mihálytól.</i>
<i>A provencei troubadourok .</i>	<i>Albert Józseftől.</i>
<i>Jean Paul a leánynevelésről</i>	<i>Dr. Masznyik Endrétől.</i>
<i>Az evangelium Japánban .</i>	<i>Pröhle Vilmostól.</i>
<i>A munkáskérdés és a soci- alis reformok</i>	<i>Schulpe Györgytől.</i>
<i>Költözés más világba . . .</i>	<i>Stromp Lászlótól.</i>
<i>Carlyle Tamás.</i>	<i>Jónás Jánostól.</i>
<i>A halotthamvasztás keresz- tyén álláspontról</i>	<i>Dr. Masznyik Endrétől.</i>

*A vaskos 20 nyomtatott íves mű ára 2 korona, di-
szes angolvászon kötésben 3 korona.*

*A megrendelések a Balassa-Gyarmati Könyv-
nyomda Részvénytársasághoz vagy Kovács Sán-
dor theol. tanár úrhoz Pozsonyba intézendők*

Legalkalmasabb konfirmációi ajándék

KOVÁCS SÁNDOR

IMAKÖNYVE

az evangyéliom népe számára.

Az egyházi irodalomban egyedül áll tartalmával, díszes kiállításával és olcsóságával.

A protestáns imádságok gyöngyeinek gyűjteménye. Az egyházi lapok szerint igazi hézagpótló mű, a minnek egy prot. családból sem volna szabad hiányoznia.

A B.-Gyarmati Könyvnyomda Részvénytársaságnál

s minden könyvárusnál kapható.

Csinos keménykötésben 1 k. 60 fill

Díszes angolvászon kötésben, arany metszettel, finom minster papiron, csattal 5 k. — fill

Elefántesont utánzat, vagy díszes bőrkötésben arany metszettel pergament papiron díszes csattal 8 k. — fill

Lelkész vagy tanító uraknak két havi leszámolásra bizományba is ad imádságos könyveket

a B.-Gyarmati Könyvnyomda
Részvénytársaság.

Az Evang. Theologusok Otthona kimutatása az 1900—1901. évben begyűlt adományokról.

(Az Ev. Th. O. évi jelentéséből).

I. Alapítványok.

Csákvári felügyelő beiktatáson egybegyűlt társaság alapítványa (dr. Kéler Zoltán, Kúnfalvy Nándor, Mírgay Gyula, dr. Petőcz Károly, Petőcz Ferencz, dr. Sztankovičs Viktor)	202 korona.
Dr. Pulszky Ágost, Szécsény	100 korona.*
Ivánka Ödön, Karpe-Gécz	100 korona.*
Okolicsányi Gyula, Budapest	100 korona.*
Bácsi ev. egyházmegye	100 korona.
Selmeczbányi ev. lyc. Biblia-egyesület (kiegészítésül)	40 korona.
Laszkáry Pál, Fehérkút	100 korona.*
Beniczky Árpád, Lázi	100 korona.*
Laszkáry Gyula, Romhány	100 korona.*
Bányakerületi Gyámintézet (kiegészítésül)	88 korona.
Sztranyavszky Sándor, B-Gyarmat	100 korona.*
Báró Buttler Ervin, Kelecsény	100 korona.*
Krupecz István lelkész, Udvarnok (kiegészítésül)	50 korona.
Ujlaki Neiszidler Károly, Pozsony (kiegészítésül)	50 korona.
Egyet. Gyámintézet a Leopold.-alapból	200 korona.*
Dessewffy Dezső, Vanyarcz	100 korona.*
Breznóbányai ev. egyház	100 korona.
Zólyomi ev. egyház (évi részlet)	40 korona.
Tótpelsőczi ev. egyház (évi részlet)	40 korona.
Dr. Králik Lajos, Ipoly-Szécsényke	100 korona.*
Balassa-Gyarmati Takarékpénztár (I. évi részlet)	100 korona.*

* Ez alapítványokat Szontagh Pál ó nagyméltósága gyűjtötte a balassa-gyarmati dunáninneni ker. gyűlés alkalmával. Lásd az év története című rovatot.

Galántai Takarékpénztár (kiegészítésül)	50 korona.
Pozonyi I. Takarékpénztár (kiegészítésül)	50 korona.
Magyar Országos Központi Takarékpénztár, Budapest	100 korona.
Dr. Brósz László, Kassa	100 korona.
Kéler Napóleon, Budapest	100 korona.
Nagyhonti ev. egyházmegye	100 korona.
Dobrovits Mátyás dr. Pozsony (kiegészítésül)	50 korona.
Zurányi ev. egyház (kiegészítésül)	40 korona.
Stainlein Ottó gróf, Budapest	200 korona.
Összesen	2800 korona.

II. Évi járulékok.

A) Kerületek, egyházmegyék és gyülekezetek:

Bányakerület	480 kor. — fill.
Csanád—csongrádi egyházmegye	30 kor. — fill.
Dobronyai egyház	4 kor. — fill.
Dunáninneni kerület	480 kor. — fill.
Felső-micsinyei egyház	4 kor. — fill.
Franzföldi egyház	20 kor. — fill.
Gálosi egyház	33 kor. 60 fill.
Hegyeshalmi egyház	21 kor. — fill.
Járfalu—oroszvári egyház	13 kor. — fill.
Kéthelyi leány egyház	6 kor. — fill.
Kokovai egyház	6 kor. — fill.
Körmöcbányai egyház	20 kor. — fill.
Levéli egyház	21 kor. — fill.
Miklósfalvi egyház	25 kor. — fill.
Nagyszombati egyház	20 kor. — fill.
Németlipcsei egyház	4 kor. — fill.
Ondódi egyház	6 kor. — fill.
Nógrádi ev. egyházmegye	160 kor. — fill.
Pesti magyar egyház	40 kor. — fill.
Pestmegyei ev. esperesség	10 kor. — fill.
Pozsonymegyei ev. esperesség	40 kor. — fill.
Pozsony-szentgyörgyi egyház	20 kor. — fill.
Rajkai egyház	20 kor. — fill.
Selmecbányai egyház	20 kor. — fill.
Száki evang. egyház	12 kor. — fill.

Székesfehérvári egyház	20 kor. — fill.
Theol. akad. Önszegélyző-kör	120 kor. — fill.
Zólyom-lipcei egyház	4 kor. — fill.
Zurányi egyház	21 kor. — fill.
Összesen	1680 kor. 60 fill.

B) Egyes hívek:

Bäumler J. A., Pozsony, 4 korona. Kolbay Arnold, Pozsony, 3 korona. Kovács Sándor, Pozsony, 4 korona. Schleiffer Károly lelkész, Misérd, 10 korona. Schulpe Alfonz, Pozsony. 10 korona. Strössner Károly, Pozsony, 4 korona. Dr. Hefty Frigyes Budapest, 8 kor. (1899—1901). Összesen 43 korona.

III. Kegyes adományok.*

Alsó és Felső-Pásztori. Pethő Pál 2 kor. *Alsó-Káld.* Özv. Káldy Gyuláné 10 kor. *Bács-Topolya.* Dr. Kern Lajos 2 korona. *Balassa-Gyarmat.* Bende Gyula 30 kor. *Báth.* dr. Sztankay Aba 1* kor. *Bodajk.* Bauer István 2 kor. *Bokodi ev. egyház* 7 kor. 50 fill. *Budapest.* Gergely Antal ref. lelkész 2 kor., dr. Petőcz Károly 4* kor., Szilassy Aladár 6 kor., Székely József ref. vallás-tanár 2 korona, Petri Elek ref. th. tanár 2 kor., Hornyánszky Viktor 5 kor., Bendl Henrik 1 kor., Hamar István ref. theol. tanár 2 korona, Kontyos Menyhért 30 fillér, Gebe Arisztid 10 fillér, Sikos Lóna 10 fillér, Tőzeg Tamás 25 fillér. *Czepléd.* Murányi János ref. s. lelkész 2 korona. *Csöngei* maradék 40 fillér. *D.-Széplak.* N. N. 2 korona. *Domony.* Szilárd János 1 korona. Evang. egyház 9 korona 32 fillér. *Dévény.* Lidércz Mihály 1 kor., Makutyi Armand 30* fillér. *Debreczen.* Forgách Károly 2 kor., *Farád.* Marsruta Géza 2 korona. *Fehérkomáromi* egyházmegye 10 kor. *Grinádi* egyház 4 kor. *Kuczura.* Stúr Dániel lelkész 2* kor. *Kochanócz.* Roy Pál lelkész 2* kor. *Kassa.* Dr. Brósz László 8* korona. *Kolozsvár.* Bartók György dr. ref. püspök 10 kor., Kecskeméthy István dr. theol. tanár 1* korona. *Komárom.* Antal Gábor ref. püspök 2* kor. *M. P. J. T.* ülésén N. N. 60 fill., Névtelen 2 kor. *Medgyes.* Breuer Jakab lelkész 2 kor. *Modor.* Evang. Glocken gyűjtése 27 kor. Néhai Sax Pál nyug. ev. tanító hagyománya 20 kor. *Nagy-Szelecsényi* egyház 8 kor. *Neudorf-Vinkovczi* egyház 4 kor. (1900-ra). *Ochtinai* egyház 1 korona 10 fill.* *Pápa.* Gyurácz Ferenc evang. püspök 1* kor. *Pilis.* Sárkány Sámuel evang. püspök 2* kor., Év. egyház 16 kor. *Pozsony.* Özv. Bartha Gyuláné 10 kor., Bakacsin Loránt 10 fill., Párducz Gellért 15 fill., Pőre Rafael 14 fill., Schmidt

A * jellel jelöltek az Otthon évi jelentését váltották meg a kimutatott összeggel.

Gyula 2* kor., Wicklein Ferdinánd 1* kor., Bogsch János 1* kor., Lieberth András 1* kor., Perlaky István 2* kor., Hacker Károly 2* kor., Günther Gusztáv 2 kor., Sziklay Ottó 1* korona, Pauschenwein Ernő 1* kor., dr. Dobrovits Mátyás 1* kor., Berlin Emil 60* fill., Balogh Elemér 1 kor., Kereskedelmi Alkalmazottak Egyesülete 10 kor., «Parakletos» 1 kor., Hornyánszky Aladár 5 kor., Hubert Pauline 40 kor., Özv. Holderer Gusztávné 50 fill., «Egy naptár» 60 fill., «Ismeretlen» 2 kor., Noszál Gyula mérnök 2 korona, Szende Gyula 20 fillér, Raffay Mártha 6 fillér, Pozsonyi II. kerületi Takarékpénztár 20 korona, Pozsonyi Iparbank 20 korona, Szép Rezső 1 kor., Schätzl Károly 2 kor., Puzdra Wladimir 25* fill., Adamis Károly 4 kor., Pozsonyi fő-reáliskolai VIII. oszt. ev. tanulói 1 kor. 50 fill., V—VII. oszt. ev. tanulói 3 kor. 30 fill., Ev. lyc. Gyámegyesület 10 korona, A Theol. akad. ifjúság február 17-iki táncestjének jövedelméből 80 kor., «X» 3 fill. *Somorja*. Ev. egyház 4 kor. *Sopron*. Payr Sándor theol. tanár 1* kor. *Sárospatak*. Radácsi György ref. theol. tanár 2 kor. *Simonyi*. Mód Lénárd lelkész 1 kor. *Sátoralja-Ujhely*. Fejes István 2 kor. *Szend*. Strausz József 30 kor. *Szill-Sárkány*. Karsay Imre 1* kor. *Szirk*. Csók György lelkész 1 kor. 50 fill. *Szoboszló*. Soltész László 3 kor. *Szomolnok*. Thern Ede lelkész 2* kor. *Tolna-baranya-somogyi* evang. egyházmegye lelkészeinek déli köre elnöke Guggenberger János utján 11 kor. 60 fill. *Turoluka*. Sesztina János 40 fill. *Vadosfa*. Laucsek Jónás ev. esperes 2 kor. *Veleg*. Borsos Péter 1 kor., Horváth Sándor lelkész 3 kor. Grünfeld Ignác 1* kor., Weisz Soma 1 kor., Maricsek Gyula 30 fill., Járom Fülöp 10 fill., Eke Alfréd 10 fill., *Zay-Ugrócz*. Reif Pál nevelő 4 kor. *Zólyomi* ev. egyházmegye a Sárkány S. jub. alapból 16 korona.

Összesen 539 kor. 40 fill.

a) alapítványok	---	2800 kor. -- fill.
b) járulék	---	1723 kor. 60 fill.
c) kegyes adományok	---	539 kor. 40 fill.

Összesen --- 5063 kor. — fill.

Mult évi kimutatás --- 43864 kor. 20 fill.

1896. évi január 1-től 1901. évi június hó

30-ig begyűlt --- --- --- --- -- **48927** kor. **20** fill.

A kegyes adakozóknak hálás köszönet! A szép célú s támogatásra szoruló szeretetintézményt melegen ajánljuk a hitrokonok áldozatkészségébe.

Pozsony, 1901. évi július hó 1-én.

DR. MASZNYIK ENDRE,
theol. akad. igazgató.

KOVÁCS SÁNDOR,
a Theol. Otthon felügyelője.